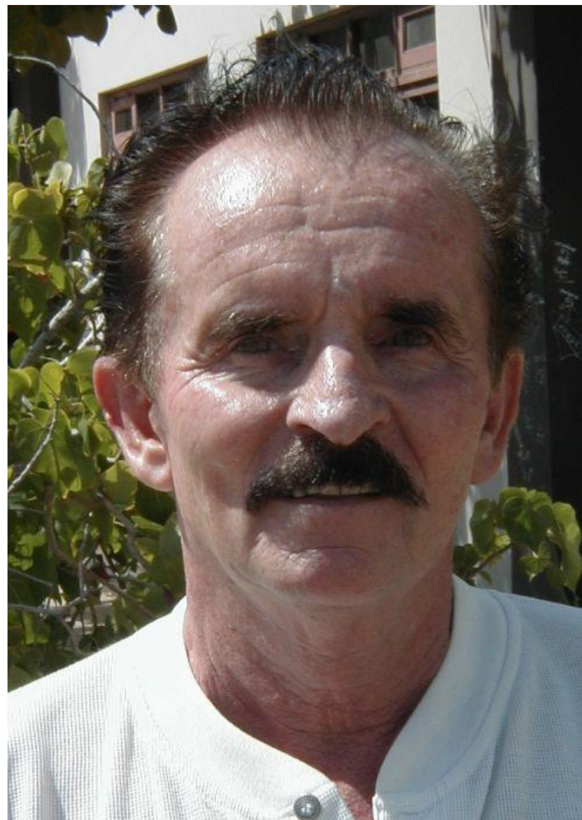
PROZA & POËZIE

Jacques Thönissen, In memoriam (1939-2023)
door Wim Rutgers

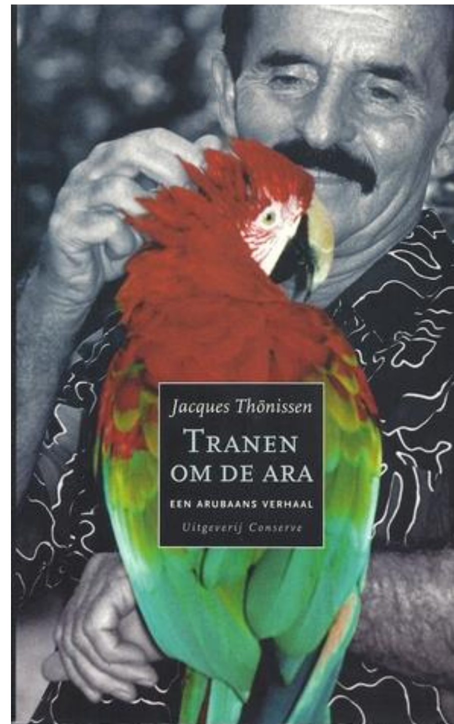
Jacques Thönissen, in 1939 in Herten (Limburg) in Nederland geboren en sinds 1962 als jonge en pas afgestudeerde onderwijzer definitief naar Aruba geëmigreerd en geïntegreerd, is niet meer. In hem verliest het eiland niet alleen een goed pedagoog en bestuurder als docent en directeur van de Sint-Augustinus-mavo in San Nicolas, maar ook een begenadigd verteller en performer, zoals bijvoorbeeld bij teatro foro en schrijver van verhalen en romans voor de jeugd en volwassenen. Jacques Thönissen was een rasauteur met veel vertelplezier, zoals dat in onze traditie gebruikelijk is, waarin ook op papier de orale traditie nog springlevend blijkt.

Jacques Thönissen. Foto © Ton van de Langkruis

Jacques Thönissen begon pas op latere leeftijd te publiceren toen het pensioen al naderde, maar schreef vanaf dat moment een aantal boeken die in mijn Arubaanse boekenkast zo'n dertig centimeter innemen met ruim tweeduizend volgedrukte pagina's, die eerst gepubliceerd werden bij Uitgeverij Conserve en daarna door In de Knipscheer met welke uitgever hij een langdurige relatie heeft onderhouden: de romans *Tranen om de ara* (1998), *Eilandzigeuner* (2000)*, De roep van de troepiaal* (2004), *Devah* (2010)*, Sarah, de zwarte madonna* (2015), *Versteende liefde* (2019), de verhalenbundel *Onder de watapana* (2013), lokaal gepubliceerde jeugdboeken als *Shon Shoco weet raad* en *Spoken, schurken en goudzoekers* (2008) en het in eigen beheer uitgegeven bundeltje *Arubaanse haiku's* (2019) over de lokale natuur, een bundel waarop hij zeer gesteld was: 'Sublieme schoonheid / zocht ik gans de wereld rond / vond ze in mijn hof' en 'Ver weg in de knoek / luister ik naar de stilte / een intens genot'.
Jacques Thönissen was als verteller een kritische romanticus. Zijn verhalen omvatten het heden en soms een ver historisch verleden, beschrijvingen van de

natuur en voorbeelden van bovennatuurlijke verschijnselen die geen realistische duiding dulden. De vertelde verhalen spelen zich op Aruba af, zoals *Tranen om de ara* en *De roep van de troepiaal*, met connecties naar de Zuid-Amerikaanse regio, maar ook ver daarbuiten, zoals in of in de Oost-Europese landen Oekraïne en Roemenië, in de wereld van de Roma, zoals in *Eilandzigeuner* en *Devah*. De roman *Sarah, de zwarte madonna* verbindt twee settings, deels in Zuid-Frankrijk waar een zwarte madonna vereerd wordt, met de Limburgse geboortestreek van Jacques tijdens de Tweede Wereldoorlog als eerbetoon aan zijn vader als verzetsstrijder.

Jacques Thönissen had zijn geboortestreek al decennia lang verlaten maar hij wist ook daar de sfeer van het katholieke platteland van zijn jeugd nog feilloos op te roepen. Hij was een schilder met woorden, waarbij uitputtende karaktertekeningen en psychologische diepgang secundair waren ten opzichte van de sfeer van plaats en tijd door de spannende intrige van de verhaalstructuur. Jacques Thönissen was ook een sportief persoon die fietsend, lopend of joggend zijn eiland verkende. Wie zijn benen beweegt, beweegt de geest en zo ontstonden van tijd tot tijd de nieuwe ideeën voor zijn verhalen, zoals in het titelverhaal in *Onder de watapana* over het schrijven zélf en de inspiratie daartoe, waarin belangrijke motieven uit zijn werk met elkaar verbonden worden. Hij was een rasverteller. Zijn schrijfplezier ervaart de lezer op elke pagina, door een zorgvuldig opgebouwde spanning naar een verrassend ethisch slot: “Laat je niet door het verstand leiden, maar volg de weg die het hart ingeeft.”

Jacques Thönissen wordt op maandag 19 juni 2023 in besloten kring gecremeerd.

Bron: ***https://werkgroepcaraibischeletteren.nl/jacques-thonissen-in-memoriam-1939-2023/?fbclid=IwAR2EvZuRiG_wGEXpyZCC6prX6vY49RYm0tjsnaNMZ33CjynPnJ6qIXR7UZM***